

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

De restitutione Vsurarum. Caput Nonum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

CAPUT IX.

De Restitutione Usurarum.

§. I.

Quanam obligatur Usurarius restituere?

1. **T**ria obligatur restituere Usurarius, annu nequaquam. Obligabitur enim Primò, restituere totum id, quod per usuram accipit. Patet, quia lucrum usurarum contra Justitiam accipit. Lege Sanctum Thomam secunda secundæ quaest. 62. artic. primo, & secundo.

2. Obligatur Secundò, restituere omnes fructus, quos ipse Usurarius percepit ex re usuraria fructifera, deductis semper expensis, quamvis Dominus ex sua negligentia eos non fuisset percepturus, idque ex nostra sententia. Verum hoc non est necesse, hic fufius persequi, jam enim dictum de eo est satis,

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

Supra. n.

tuere illud, quod fortè lucratus est ex rebus usu consumptibilibus, quare, si in lucrum suæ usuræ accepisset pecuniam, vinum, oleum, & cum his aliquid lucratus est, quamvis obligetur illa restituere, non tamen obligatur ictu ure hoc lucrum. Ratio est, quia Usurarius sic verè Dominus illius lucri, hoc enim non est fructus rei, sed industria, & personæ, ut supra diximus in simili.

Hæc in proprio loco volui breviter repetere, nam cæterum memor sum, sparsim ea me in superioribus innuisse.

§. II.

De obligatione restituendi cooperantium cum Usurario.

1. **D**E his, qui cooperantur cum Usurario, siue sint famuli, siue amici, siue Notarii, siue alii, satis à alibi à nobis actum est. Lege nemè Molinam, aliosque allatos à Diana par. 5. §. 7. de scandalo, resolut. 8.

In nost.

Decalogo

li. 5. c. 1.

§. 4. à n.

42.

c Mol. Less.

alii ap.

Dianam p.

5. tr. 7. de

scand. res.

8.

§. III.

De obligatione restituendi, quam contrahit hæres, vel legatarius Usurarii.

1. **H**æres semper, & in omni casu tenetur restituere rem à Testatore acceptam per usuram, si illa in specie, seu, ut loquuntur Theologi, in individuo extet, quia semper est Domini, semperque pro Domino clamat: si verò illa non extet, & illa omnia, quæ cum aliena fuerint, transferunt in Usurarii dominium juxta varias sententias supra dictas, tenetur etiam hæres restituere, sed in æquivalenti, quoties Usurarius in vita non satisfecit. Hujus autem ratio est, quia obligatio, qua defunctus astringebatur, transmittitur ad Hæredes, qui succedunt in locum defuncti, & una eademque persona reputantur. Ita passim Doctores in l. Hæredem, ff. de Hæredum constit.

2. Non tamen hæres tenetur ultra vires hereditatis, si Inventarium fecit, ut patet ex C. *Quamquam de Usuris*. Bona enim hereditaria sunt infecta, non alia. Quod si Inventarium scribere neglexerit, licet in foro externo adhuc cogatur restituere, tamen in foro

conscientiæ non obligatur ultra hereditatis vires, quia forum externum; ideo cogit, quia præsumit fraudes, internum verò respicit veritatem. Ita Bonacina a alios citans, esto b

3. de con- Molina putet, teneri etiam in foro conscient-
tract. q. 4. tiæ.
p. 15. n. 16. Quando Hæredes sunt plures.

3. Si plures sint hæredes, scire cupio, an teneantur singuli in solidum solvere usuras?

Respondeo. Singulos solum obligari pro rata, id est pro sua parte, quare, si unus nolit, vel non possit restituere, non tenebitur alter ad ejus partem. Ratio est, quia sicuti bona dividuntur in partes, sic & debita, & sicut ex parte commodum sentiunt, sic ex parte onus, nam repræsentant quidem illi singuli defunctum, at non totaliter, sed ex parte, singuli, totaliter, omnes simul. Ita Molina, aliique, quos citat, sequiturque Delugo. c

4. Excipe Primò, cum Bonacina loco citato, nisi, si aliquis ex cohæredibus in culpa fuisset, ne totalis restitutio fieret. Rectè, tunc enim non est mirum, si is obligetur ad totum, quando totius causa damni est.

5. Excipe Secundò, nisi quis ex cohæredibus rem ipsam in specie apud se habeat, nam hæc tota debetur Domino, quia, ut modo dixi, ea semper pro Domino clamat.

Legatarius.

6. Quid de Legatario? is obligaturne ad solvendas usuras defuncti?

Respondeo, per se non obligari, quia ipse, ut etiam Donatarii, non repræsentant Testatoris personam, & sicuti non succedunt in Jura ipsius, sic, nec in onera. Loquimur autem semper, si res ipsa aliena non extet in individuo. Hæc enim semper debetur Domino, ut item, si res sit hypothecaria alteri, co modo quo supra dictum est. d

7. Dixi, ex se, nam est notanda sequens doctrina. Si Usurarius reliquit hæredibus bona, quæ sufficerent ad restitutionem usurarum, aliorumque debitorum, & præterea ad dandam legitimam, si adsint sui ascendentes, vel descendentes, vel ad dandam quartam, si hæredes sint extranei, quæ quidem quarta de Jure his extraneis debetur, vel juxta locorum leges plus, minusve, ut

nos dicemus Deo favente, cum de Testamentis, tunc Legatarius quicumque ad nihil prius, ut modo dixi, obligatur, etiam si hæredes non solvant usuras Defuncti. Ratio est jam dicta, quia debita personalia, quæ non continent rem ipsam in individuo alienam, non transeunt ad Legatarios. At verò, si Usurarius non reliquit bona, quæ sufficerent ad dictam usurarum restitutionem, vel quæ non sufficerent ad hoc, ut hæredes haberent suam dictam legitimam, vel dictam quartam, tunc debent Legatarii concurrere ad restitutionem usurarum, ita scilicet, ut, ante omnia solvi debeant debita defuncti, deinde danda legitima, vel quarta hæredibus, tum denique, quod remanet, distribuendum est inter Legatarios, modo ibidem pluribus explicando.

Hæres, vel Legatarius, an obligentur restituere usuras Defuncti: si cadant à suo statu?

8. De hæc sic universaliter ex sententia probabili me e alibi docuisse, memini. e Lib. 3. b Adverte, si quis in statum honorificum ascen-
disset, propter rem alienam mala fide accep-
tam, tunc faciendam esse restitutionem, n. 5.
etiam cum diminutione sui talis status, quia hoc non esset cadere, sed redire ad suum: multò magis, si in pari necessitate esset is, à quo rem surripuisti, tunc enim debet esse melior conditio innocentis Domini.

9. Illud subadverte, si filius v. g. Usurarii mala fide cœperit possidere, teneri cum, etiam cum diminutione status relicti à Patre, ad restituendum, quia ejusmodi possessio cum mala fide nihil ipsi suffragatur. Si verò cœpit possidere bona fide, non teneri postea à suo statu bona fide possessio decidere, ut restituat, si cognoscat, esse bona aliena, quia quilibet

Jus habet ad conservandum statum bona fide acquisitum. Hæc ibi, & ita Diana. f

c Delugo d. 25. de Inst. n. 237. contra Nav. Sæ aliosq.

d Supra c. 7. §. 2. n. 3.

a Lib. 3. b
Dicitur
4. c.
n. 2.
b Mol. d.
7. 8.
d. Cr.
Dicitur
Cru.
d. b.
alioq.
c. Sa.
p. 1.
c. 2.
alioq.
d. Sa.
videt
Paf.
Hij.
Dicitur
Dicitur
7. d.
d. 1.
f Diana p.
§. tra. 14.
reg. 57. et
Castro.
S. Scro.
S. con-
tra vob.
S. Delugo
d. 2. d.
§. IV. Inst. n.
11.

§. IV.

Quinam sint usura restituenda?

1. **S**ane iis, à quibus usuras quis accepit. Quòd si hi mortui inveniantur, restituenda erunt hæc edibus, seu iis, qui ipsorum nomine acquirere possunt. Ratio est clara, quia hi sunt Domini. Quid, si sint ignoti, quibus debetur ejusmodi restitutio?

Respondeo, tunc debere restitui Pauperibus, vel Operibus piis, ut decrevit Alexand. III. unde tunc habere locum Bullam Compositionis in loco, ubi adest Privilegium Bullæ Cruc. a diximus, alibi, & docet Molina, b aliisque.

CAPUT X.

De petente ad Usuram.

1. **U**o hic sunt certa. Tertium sub controversia. Certum est Primò, Mutuatario licere e solvere usuras ob mutuum jam acceptum. Ratio est, quia hæc non est causa peccandi, quæ detur usurario, cum is possit facile illas non acceptare: sibi ergo imputet, si recipiat. Excusatur autem Mutuatarius (ne Infidelis habeatur, & ne mutuum, quo alia vice fortasse indigebit, non inveniat) à cooperatione, quæ videtur esse cum peccato Usurarii.

2. Certum est Secundo, posse d aliquem petere pecuniam mutuam ab eodem Usurario, promittendo illi lucrum ex mutuo, quando ea pecunia is indiget. Ratio est, quia sic petens, nec consilium dat, nec intendit, ut supponimus, eam Usurarii injustitiam, quod certè esset iniquum, sed intendit utilitatem propriam, supposita malitia Usurarii, quam Mutuatarius solam permittit, nam cæterum propria indigentia dat ipsi sufficientem causam.

3. Controversum ergo remanet tertium, An idem licitè possit, quando illa non indiget, sed sine necessitate illam velis expendere ad ludos, ad convivia, &c.

4. Respondeo, tres esse sententias. Prima, negat. Secunda, affirmat. Tertia, distinguit, hæc enim tertia asserit, non posse, si Usurarius non est paratus ex malitia sua ad

dandas pecunias sub usura; at posse, si est ex sua malitia paratus; ibi enim tu excitares Usurarium ad peccatum injustitiæ, hic non item. Sane, ut vides, prior pars hujus rationis probat primam sententiam negantem, at posterior probat secundam affirmantem, si prædicta ratio profundè consideretur.

5. Equidem assero (ut a alibi fufius dixi) e Lib. 5. in has sententias omnes esse probabiles, sed Decal. c. 1. probabilissimè addo cum Petro Hurtado, f §. 4. n. 44. posse semper, vel certè regulariter ab Usurario sine ulla causa necessitatis peti mutuum, Hurt. 22. etiam signatè ad usuras (sed semper intendendo proprium commodum, non verò ipsam injustitiam Usurarii, nec positivè ad usuram committendam ipsum excitando.) Ratio est, quia cum Usurarii sint parati ad ejusmodi lucrum Usurarium accipiendum, non jam ex passione, sed ex malitia delinquant.

6. Hactenus de peccato usuræ, nam de pœnis Usurarii, deque Juce competente contra ipsum, quæ maximè pertinent ad forum externum legatur. Molina disput. 333. & disput. 334. Salas dub. 45. & 46. de Usuru: Tolet. l. 5. summa, cap. 36. Navarr. cap. 17. num. 279. Lessius dub. 22. Canonista in toto titulo de Usuris, Covarr. tertio variarum cap. 3. Delugo disputat. 25. de Justitia à numero 238. Bonacina disput. tertio de contract. quæst. quarta punct. ultimo. Cardin. Tuscus To. 8. V Usura concl. 354. Alique pœnè innumeri apud ipsos.

CAPUT XI.

Summa modorum aliquot lucrandi ex pecunia sine culpa Usuræ.

1. **I**uvat denique hos modos hic innere, ut uno intuitu appareant, quæ sparsim dicuntur hic, & alibi dicuntur. Quatuor ennumerantur à Valentia, duos ego breviter addam.

Quatuor sunt modi (ait g Valentia) tolerabiles percipiendi annuatim certum lucrû, salvo, T. 3. in 22. & securo Capitali, ut puta quinque pro centum. d. 5. qu. 25

2. Primo, si ad id suppetat Titulus aliquis ex p. 2. sine certioribus, ut lucri cessantis, vel damni emergentis, qui modus patet quàm largissimè. De hoc modo fuscè ego egi in libris h Decalogi. ca. 8. §. 3.

3. Se-